

Karatšai-balkaari / Karachay-Balkar / Къарачай-малкъар Qaračaj-malqar

latinisatsioon / romanization: KNAB 1995-01-24

1	А а	a	14	К к	k	27	Ф ф	f
2	Б б	b	15	Къ къ	q	28	Х х	h
3	В в*	v	16	Л л	l	29	Ц ц*	c
4	Г г	g	17	М м	m	30	Ч ч	č
5	Гъ гъ	ğ	18	Н н	n	31	Ш ш	š
6	Д д	d	19	Нг нг ⁴	ŋ	32	Щ щ*	šč
7	Дж дж ⁴	dž	20	О о	o	33	Ъ ъ	"
8	Е е	e,je ¹	21	П п	p	34	Ы ы	y
9	Ё ё	ö,ë ²	22	Р р	r	35	Ь ь*	'
10	Ж ж	ž	23	С с	s	36	Э э	è,e ¹
11	З з	z	24	Т т	t	37	Ю ю	ü,ju ³
12	И и	i	25	У у	u	38	Я я	ja
13	Й й	j	26	ӱ ӱ ⁴	w			

¹ Täishääliku, й, ъ ja ь järel, samuti sõna alguses; kaashääliku järel ee = ee (sõna alguses seeasemel ээ).

² Vene ja rahvusvahelistes sõnades.

³ Vene ja rahvusvahelistes sõnades, samuti a, o, y, ы järel.

⁴ Vt märkus 1.

¹ After a vowel, й, ъ and ь, also word-initially; after a consonant ee = ee (word-initially ээ is used).

² In Russian or international loans.

³ In Russian or international loans, also after a, o, y, ы.

⁴ See Note 1.

Märkusi

1. Karatšai-Tšerkessias tarvitatakse tähte дж, varem ka нъ (nüüd нг) ja ӱ (vahel ý, nüüd lihtsalt y). Kabardi-Balkaarias on дж asemel ж.
2. 1961–1964 olid kasutusel lihttähed Ғ (=Гъ), Ж (=Дж), К (=Къ), Н (=Нг), Ө (=Ё), ӱ (=У), Ү (=Ю), H (→X).
3. Rõhk on tavaliselt viimasel silbil.

Notes

1. In Karachay-Cherkessia character дж is used, earlier also нъ (now нг), ӱ (sometimes ý, now y). In Kabardino-Balkaria only ж is used instead of дж.
2. In 1961–1964 characters Ғ (=Гъ), Ж (=Дж), К (=Къ), Н (=Нг), Ө (=Ё), ӱ (=У), Ү (=Ю), H (→X) were used.
3. The stress lies mainly on the last syllable.

Hääldus

ğ [ʁ]; h [χ, x, h]

Pronunciation

Ladina tähestik 1924–1936

A a		Q q	= ģ
B b		H h	
C c	= č	I i	
Ç ç	= dž	J j	
D d		K k	
E e		L l	
F f		M m	
G g		N n	

Roman alphabet 1924–1936

Ń ń	= ŋ	T t	
O o		U u	
Ө ө	= ö	V v	
P p		X x	(= h)
Q q		Y y	= ü
R r		Z z	
S s		Ž ž	= ž
Ş ş	= š	Ь ь	= y

Araabia tähestik 1920–1924

ا	= a	ر	= r
ب	= b	ز	= z
پ	= p	ژ	= ž
ت	= t	س	= s
ج	= dž	ش	= š
چ	= č	ع	= ' (vowel)
ح	= h	غ	= ģ
د	= d	ف	= f

Arabic alphabet 1920–1924

ق	= q	و [?]	= v
ك	= k	و ^A	= o
گ	= g	ؤ	= ö
گھ	= ŋ	ۇ	= ü
ل	= l	ى	= y
م	= m	ي	= i
ن	= n	ئە	= ä
و	= u		

^A Ōieti tildet meenutava lisamärgiga.

^A The mark is actually similar to tilde.

Allikad

1. *Вопросы совершенствования алфавитов тюркских народов СССР*. «Наука», Москва 1972, с. 91–92.
2. Р. С. Гиляревский, В. С. Гривнин. *Определитель языков мира по письменностям*. «Наука», Москва 1965, с. 59.

Sources